

Esas Sayısı : 2015/58

Karar Sayısı : 2015/117

Karar Tarihi : 23.12.2015

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Hayrabolu Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 13.12.1968 tarihli ve 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langirt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanun'un;

1- 1. maddesinin birinci fıkrasının "*Türk Ceza Kanununun 228 inci maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde her ne ad altında olursa olsun kazanç kasdiyle oynanmasa dahi...*", "*...langirt ve benzeri...*" ve "*...maharet isteyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makinaları ile benzerlerini bulundurmamak veya çalıştırmak veya yurda sokmak yahut imal etmek yasaktır.*" bölümlerinin,

2- 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 325. maddesiyle değiştirilen 2. maddesinin,

Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 13. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanıklar hakkında, işyerinde langirt makinesi bulundurmamak suçundan dolayı açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralları içeren 1. ve 2. maddeleri şöyledir:

"Madde 1- Türk Ceza Kanununun 228 inci maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde her ne ad altında olursa olsun kazanç kasdiyle oynanmasa dahi rulet, tilt, langirt ve benzeri baht ve talihe bağlı veya maharet isteyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makinaları ile benzerlerini bulundurmamak veya çalıştırmak veya yurda sokmak yahut imal etmek yasaktır.

Bu kanunun uygulanmasında spor kulüpleri, gençlik teşekkülleri ve dernekler umuma açık yer sayılır.

Ancak 7470 sayılı T.C. Turizm Bankası Kanununun 18 inci maddesi hükümleri saklıdır."

"Madde 2- (Değişik: 23/1/2008-5728/325 md.)

Bu Kanuna aykırı hareket edenler bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz gündün bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRÇÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 17.6.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme Kanun'un; 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *“Türk Ceza Kanununun 228 inci maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde her ne ad altında olursa olsun kazanç kasdiyle oynanmasa dahi...”*, *“...langırt ve benzeri...”* ve *“...maharet isteyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makineleri ile benzerlerini bulundurmamak veya çalıştırmak veya yurda sokmak yahut imal etmek yasaktır.”* ibareleri ile 2. maddesinin iptalini talep etmiştir.

4. Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan itiraz konusu kuralla *langırt ve benzeri maharet isteyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makineleri ile benzerlerini bulundurmamak, çalıştırmak, yurda sokmak veya imal etme eylemlerinin yasak olduğu öngörülmektedir.* Bakılmakta olan davada ise sanıklar hakkında işyerinde *langırt* makinesi bulundurmamak suçundan dolayı kamu davası açılmıştır. İtiraz konusu kurallar; *langırt* dışında dava konusu olmayan *rulet*, *tilt* ve *benzeri maharet isteyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makineleri ile benzerleri* açısından da ortak ve geçerli kurallardır. Bu nedenle, Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasındaki itiraz konusu ibarelere ilişkin esas incelemenin, fıkrada yer alan *“...langırt...”* ibaresiyle sınırlı olarak yapılması gerekmektedir.

5. Öte yandan, Kanun'un 2. maddesinde düzenlenen hapis ve adli para cezası sadece umuma mahsus veya açık yerlerde *langırt* makinesini bulunduran, çalıştıran, yurda sokan veya imal edenler için değil, Kanun'un 1. maddesinde sayılan diğer yasak fiilleri işleyenler için de geçerli olan ortak bir ceza hükmüdür. Dolayısıyla, Kanun'un itiraz konusu 2. maddesine ilişkin esas incelemenin de, Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *“...langırt...”* ibaresi yönünden yapılması gerekmektedir.

6. Açıklanan nedenlerle, 1072 sayılı *Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanun'un*;

A- 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *“Türk Ceza Kanununun 228 inci maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya umuma açık yerlerde her ne ad altında olursa olsun kazanç kasdiyle oynanmasa dahi...”*, *“...langırt ve benzeri...”* ve

“...maharet istiyen, otomatik, yarı otomatik el veya ayakla kullanılan oyun alet veya makinaları ile benzerlerini bulundurmamak veya çalıştırmak veya yurda sokmak yahut imal etmek yasaktır.” ibarelerinin esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin “...langirt...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına,

B- 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun’un 325. maddesiyle değiştirilen 2. maddesinin esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin Kanun’un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...langirt...” ibaresi yönünden yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

7. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle, Türk Ceza Kanunu’nun 228. maddesinde kumar oynanması için yer ve imkan sağlama suçunu işleyenler için bir yıla kadar hapis cezası öngörülmekte iken itiraz konusu kurallar uyarınca kazanç kastı olmaksızın çaba ve maharet ile oynanan bir oyun sebebiyle kişilerin cezalandırılmasının adil ve hakkaniyete uygun olmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa’nın 2., 10., 11. ve 13. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B- Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

9. Kanun’un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan itiraz konusu kuralla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 228. maddesinin kapsamı dışında kalsa bile umuma mahsus veya açık yerlerde adının ne olduğuna bakılmaksızın ve kazanç amacıyla oynanmasa dahi “langirt” makinesini bulundurmanın, çalıştırmanın, yurda sokmanın veya imal etmenin yasak olduğu hüküm altına alınmaktadır. Kanun’un itiraz konusu 2. maddesinde ise bu eylemleri gerçekleştirenlerin bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaları öngörülmektedir.

10. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

11. Hukuk devletinde, ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu, Anayasa’nın temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçüde ceza yaptırımları veya ceza yaptırımına seçenek yaptırımlarla karşılanacağı, hangi hal ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir. Ancak kanun koyucunun kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

12. Kanun'un gerekçesinden, 1960'lı yıllarda langırt ve benzeri oyunların gerek yetişkinler gerekse gençler arasında yaygınlaşmasının, yetişkinlerin iş ve aile düzenlerinin bozulmasına, gençlerin eğitimlerinin aksamasına ve kötü alışkanlıklar edinmesine neden olduğu, bu durumun toplumda bu gibi oyunlara karşı olumsuz bir tepkiye yol açtığı, bu tepkinin bir yansıması olarak da bu oyunların oynandığı alet ve makineleri bulundurma, çalıştırma, yurda sokma ve imal etmenin yasaklanarak cezai yaptırıma bağlandığı anlaşılmaktadır.

13. Masa futbolu olarak da adlandırılan langırt, masa üzerinde bulunan oyuncu maketlerinin bir sopa vasıtasıyla yönetilerek en az iki kişi tarafından oynanan ve daha çok el becerisine dayanan bir oyun olarak tanımlanmaktadır.

14. Kanun koyucunun, langırtın yetişkinler ve gençler arasında yaygınlaşmasının toplum düzeninin bozulmasına sebebiyet verdiği gerekçesiyle itiraz konusu kuralları ihdas ettiği anlaşılmakla birlikte günümüz demokratik toplumlarında teknolojinin gelişimiyle sayıları artan bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makineleri, yetişkinler ve gençler tarafından eğlence amaçlı olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu kapsamda, bu oyun alet ve makinelerinin bulunduğu umuma açık eğlence yerleri, devletin gözetim ve denetimine tabi olarak serbestçe faaliyette bulunmaktadırlar. Nitekim, 2557 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 7. maddesinde, kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerlerinin; internet kafeleri ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin, belediye ve il özel idareleri tarafından verilen ruhsatlarla faaliyette bulunmalarına izin verilmektedir. Ayrıca, kumar oynama, ceza hukuku sistemimizde suç olmaktan çıkarılarak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 34. maddesinde, kabahat olarak düzenlenmiş ve kumar oynayanların yüz Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür.

15. Bu çerçevede, bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, yetkili makamlardan işletme izni alınmak suretiyle umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde kişilerin serbestçe kullanımına açık olduğu ve kumar oynamanın suç olmaktan çıkarıldığı bir hukuk düzeninde, el becerisine dayanarak oynanan langırt makinesini, herhangi bir kazanç kastıyla oynanmasa dahi, bulundurma, çalıştırma, yurda sokma veya imal etmenin yasaklanması, demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik olmadığı gibi hukuk devletinin gereği olan "adalet" ve "hakkaniyet" ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır.

16. Diğer taraftan, hukuk düzeninde öngörülen bir yasağın hukuk devleti ilkesine aykırı bulunması yasak konusu eylem için getirilen yaptırımı da Anayasa'ya aykırı kılar. Bu kapsamda, langırt makinesini bulundurma, çalıştırma, yurda sokma veya imal etme eylemlerinin yasaklanmasını öngören kural Anayasa'ya aykırı olduğundan bu eylemleri gerçekleştirenlerin bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmalarını öngören kural da Anayasa'ya aykırıdır.

17. Açıklanan nedenlerle Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...langırt..." ibaresi ile, 2. maddesinin "...langırt..." ibaresi yönünden iptalleri gerekir.

18. Kuralların Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edilmeleri nedeniyle Anayasa'nın 10., 11. ve 13. maddeleri yönünden ayrıca incelenmelerine gerek görülmemiştir.

IV- HÜKÜM

13.12.1968 tarihli ve 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanun'un;

A- 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...langırt..." ibaresinin,

B- 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanun'un 325. maddesiyle değiştirilen 2. maddesinin, Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...langırt ..." ibaresi yönünden,

Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, 23.12.2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ